

แนวคิดการแนะแนวตามแนวทางท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ

นายไพช้อน ยิ่งนิยม*
ศิวรักษ์ ศิวารมย์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและวิเคราะห์แนวคิดการแนะแนวของศาสดามุฮัมมัด ﷺ ในศาสนาอิสลามโดยศึกษาในคำภีร์อัลกุรอานและหะดีษและแหล่งข้อมูลอื่นๆโดยศึกษาใน 4 ประเด็น คือ (1) การแนะแนวในอิสลาม (2) มนุษย์ในอิสลาม (3) เพศสตรีในอิสลาม (4) ทักษะการใช้ชีวิตและความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับสังคม

ผลการวิจัยพบว่า ในคำภีร์อัลกุรอานไม่ได้กล่าวเรื่องการแนะแนวไว้อย่างชัดเจนโดยมีเพียงการกล่าวอยู่ในเนื้อหาของการตักเตือนหรือ การเชิญชวนไปสู่แนวทางที่ถูกต้อง คือการให้ทางนำ ภายใต้เนื้อหาเจตนาของความหมายการตักเตือนนั้นไม่มีรูปแบบของการแนะแนว กล่าวได้ว่าการแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของการตักเตือนในการแนะแนวในอิสลามนั้น ยึดหลักเชิญชวนสู่ความดี และห้ามปรามความชั่ว ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจหลักของการแนะแนวในรูปแบบอิสลามจึงเกิดความแตกต่างกับการแนะแนวทั่วไปคือเจตนารมณ์ในการแนะแนวนั้นต้องไม่เป็นการบอกทางหรือชี้ทางและไม่มีการกล่าวห้ามในสิ่งที่ผิด แนวคิดการแนะแนวตามแนวทางท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ คือการช่วยเหลือมนุษย์ให้รู้จักตนเอง พัฒนาศักยภาพเพื่อที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ตนเองและบุคคลอื่น คือ การช่วยเหลือมนุษย์ให้รู้จักตนเอง เปิดโอกาสเรียนรู้ที่จะเผชิญกับสภาพความเป็นจริง และสภาพสิ่งแวดล้อมโดยให้มนุษย์ใช้สติปัญญาไตร่ตรองในสิ่งที่เกิดขึ้นจากสาเหตุต้นตอของปัญหาและยอมรับในสิ่งที่ถูก ผิด ชั่ว ดี มีการขออภัยและให้อภัยเกิดการยอมรับในความเป็นจริงที่เกิดขึ้นเพื่อให้บุคคลนั้นพัฒนาศักยภาพเพื่อที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขในโลกนี้และโลกหน้า การแนะแนวของทั้งสองมีลักษณะและจุดมุ่งหมายเหมือนกันคือ การช่วยเหลือมนุษย์ให้รู้จักตนเอง พัฒนาศักยภาพเพื่อที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ตนเองและบุคคลอื่น ส่วนที่แตกต่างคือโดยเจตนารมณ์หลัก ๆ ของการแนะแนวในอิสลามแล้วจะพบว่า การแนะแนวในอิสลามจะเข้าไปมีบทบาททุกส่วนของชีวิตมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมเมื่อเห็นอะไรเป็นสิ่งที่ผิด หรืออาจก่อให้เกิดความผิดในอนาคตอย่างไร้เหตุผลการแนะแนวอิสลามก็จะเข้าไปมีบทบาททันทีโดยยึดบรรทัดฐาน ส่งเสริมให้ปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามห้ามปรามในสิ่งไม่ดีอย่างมีเหตุผล อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้เรียนรู้ในสภาพที่เป็นจริงโดยเน้นการใช้สติปัญญาใคร่ครวญในสิ่งที่เกิดขึ้นจากสาเหตุ ต้นตอและมีการขออภัย ให้อภัยและถือได้ว่าตัวท่านศาสดาเองเป็นแบบฉบับและตัวอย่างในการแนะแนว มนุษย์ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นนักแนะแนว อัลลอฮ์เพียงองค์เดียวเท่านั้นเองที่บอกว่าเป็นผู้สร้างมนุษย์ มนุษย์จะต้องส่งเสริมมนุษย์ด้วยการทำความดีและห้ามปรามความชั่ว และถือได้ว่ามนุษย์ถือกำเนิดในสภาพที่บริสุทธิ์ ผู้หญิงมีบทบาทหลักคือ การเป็นลูก เป็นภรรยาและเป็นแม่ อิสลามอนุญาตให้ผู้หญิงทำงานนอกบ้านได้โดยเป็นงานที่มีคุณค่าที่เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้หญิง และความสามารถของผู้หญิง และจะต้องไม่บดทำลายความเป็นผู้หญิง โดยเฉพาะเมื่อผู้หญิงจำเป็นต้องมีงานนอกบ้าน หรือสังคมต้องการ

* นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

** รองศาสตราจารย์, Ph.D (Education) และอาจารย์สังกัดสาขาภาคพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

งานของผู้หญิงเป็นกรณีพิเศษ การแนะนำในอิสลามจะเข้าไปมีบทบาทมากในเรื่องของเพศสตรี สังคมอิสลามเป็นสิ่งที่ได้แปรความศรัทธาในพระเจ้าอัลลอฮ์ ﷻ และศาสดามุฮัมมัด ﷺ ออกมาในรูปของการปฏิบัติ โดยการให้ความสำคัญต่อจริยธรรม การรักษาความยุติธรรมทางสังคมอย่างเคร่งครัดและในสังคมก็จำเป็นต้องมีการแนะนำในสังคม สืบเนื่องมาจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการอยู่รวมกลุ่มกันของมนุษย์ย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาเป็นธรรมดาจากนั้นการที่มนุษย์ต้องต่อสู้ดิ้นรน เพื่อความมีชีวิตอยู่รอด และดำเนินชีวิตอยู่ตามสมควร

แก้ข้อผิดพลาด

คำสำคัญ : แนวคิด การแนะนำ ศาสดามุฮัมมัด ﷺ ศาสนาอิสลาม

Abstract

The objectives of this research were to survey and analysis guidance concept as guided by prophet Mohammad (P.U.H) in Islam basing on Al-qur'an (The constitution of Islam), al-hadith (The prophet Muhammad tradition) and any another data. The study covered four points, namely, the guidance in Islam, Humanism in Islam, Women in Islam; and life skill and relationship between family and society.

The findings reveal that guidance concepts as guided by prophet Mohammad (P.U.H) was not clearly spelled out. They were mentioned in dahawa to convey people to follow the right direction or halhuda which was the provision of direction which implied some guidance principles. The concepts were based on the principle of persuading people to do the good deed and not do commit bad things. The principle was regarded the heart of the Islamic guidance which differed from the general principle of guidance which would not base on a certain direction nor prohibit committing bad deeds. General guidance and guidance concept as guided by prophet Mohammad (P.U.H) were to help human beings to know themselves, to develop their capacity to live happily in the society for the happiness of them and the others. That is "To help human beings to know themselves and open opportunity to learn to cope with reality and their environment. Through such course, people must use their intelligence to analyze things from their causes. They had to differentiate between good and bad things, and to beg for and give pardon, to accept the reality, all of which would help the person to develop his/her capacity in living happily both in the present or next life. People were created to become a guidance giver. Only the Allah who was regarded the human creator. Human beings must encourage the others to do the good deeds and prohibit of bad deeds. They were born as a white sheet. The role of women included being a child, a wife and a mother. Islamic allows women work outside only with the jobs suitable to nature and capacity of women. Such job should not exploit women. This applied particularly in the case of those women who had to work outside of the house and those who were needed by the society. Islamic guidance had more roles in dealing with women. Islamic society had put the faith set forwarded by Allah and Muhammad into practice focusing on morality and strictly social justice. In the society, there must be a social guidance due to problems that were emerged from the people living together which would produce the

consequent problems. Besides, human beings had to struggle to survive and to live their life suiting one individualistic condition.

บทนำ

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าโลกจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และพร้อมที่จะก้าวไปข้างหน้าในด้านต่างๆ โดยเฉพาะทางด้านของวัตถุ พร้อมที่จะสนองถึงความต้องการของมนุษย์อยู่ตลอดเวลา การคิดค้นทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก้าวหน้าอย่างยิ่งยวด โดยมีได้คำนึงถึงผลกระทบของเทคโนโลยีอันทันสมัยที่มีต่อผลกระทบรอบข้าง (สังคมมนุษย์) เพียงเพื่อที่จะสนองความต้องการของมนุษย์ จึงทำให้มนุษย์ขาดส่วนสำคัญยิ่งกว่าวัตถุไป ก็คือการขาดคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งภาวะดังกล่าวนี้ไม่ได้เกิดขึ้นในวงจำกัด แต่มันเกิดทั่วทุกมุมโลก แม้มนุษย์เองก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากวิกฤตดังกล่าวได้

สำหรับสภาพปัญหาวิกฤตดังกล่าว ไม่มีสิ่งใดที่จะสามารถทดแทนและยับยั้งกระแสดังกล่าวที่นับวันมันยิ่งทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น นอกเสียจากการการแนะนำที่ถูกต้องเท่านั้นที่จะสามารถยับยั้งไม่ให้วิกฤตการณ์ดังกล่าวไม่สามารถแพร่กระจายไปทั่วทุกสารทิศ

อิสลามเป็นศาสนาที่ถูกประทานลงมาเพื่อมวลมนุษย์ทุกหมู่เหล่าทุกเผ่าพันธุ์ และผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม เรียกว่า มุสลิม และพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานซูเราะฮ์ อาละอิมรอน 3:110 ความว่า

“พวกเจ้าเป็นประชาชาติที่ดีเยี่ยม ซึ่งถูกให้อุบัติขึ้นสำหรับมนุษยชาติ โดยที่พวกเจ้าใช้ให้ปฏิบัติสิ่งที่ชอบ และห้ามมิให้ปฏิบัติสิ่งที่มิชอบ และศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ ”

จากเนื้อหาที่พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวไว้ นั้น ชี้ให้เห็นว่ามุสลิมทุกคนนั้นมีหน้าที่ที่สำคัญยิ่งใหญ่ที่สุดในการปฏิบัติตนเป็นประชาชาติที่ดีเลิศ คือการเชิญชวนสู่ความดี และห้ามปรามความชั่ว คือ การแนะนำในรูปแบบอิสลามโดยเป็นส่วนหนึ่งของการเผยแพร่ ดังนั้นแล้วจึงมีความจำเป็นที่มุสลิมทุกคนต้องแสวงหาความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาความรู้ในศาสตร์นั้นๆอย่างถูกต้อง และนำมาปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของอิสลามอย่างสมบูรณ์เพื่อที่จะนำพาตนเองและครอบครัวไปสู่ความดีงาม ความยุติธรรม ความสงบร่มเย็น และมีสันติภาพ ด้วยเหตุนี้หน้าที่ในเรื่องของงานแนะนำ หรืองานเผยแพร่จึงนับว่าเป็นหน้าที่ที่ยิ่งใหญ่มาก อีกทั้งภาระของงานนี้ ณ พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ในวันที่ฟื้นคืนชีพแล้ว (วันตอบแทนความดี) มีความยิ่งใหญ่มาก พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานซูเราะฮ์อาละอิมรอน 3:104 ความว่าความว่า

“และจงให้มีขึ้นจากพวกเจ้าซึ่งคณะหนึ่งที่จะเชิญชวนไปสู่ความดี และ ใ้ให้กระทำการสิ่งที่ชอบ และห้ามมิให้กระทำการที่มิชอบ และชนเหล่านี้แหละ พวกเขาคือผู้ที่ได้รับความสำเร็จ”

และจากเนื้อหาที่กล่าวในข้างต้นเป็นการชี้ให้เห็นว่าการเชิญชวนไปสู่การกระทำความดี และการห้ามปรามมิให้กระทำการที่ไม่ดีนั้นเป็นสิ่งที่มุสลิมทุกคนต้องแบกรับภาระในการที่จะต้องมีความเข้าใจในรูปแบบการ และวิธีการตลอดจนการเผยแพร่องค์ความรู้ต่างๆอย่างมีระบบเพื่อรองรับสูงงานของการแนะนำในเรื่อง การศึกษา และด้านการอาชีพ และด้านชีวิตส่วนตัวและสังคม ซึ่งรูปแบบ และขบวนการต่างๆเหล่านั้นได้มี ท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ ได้ทำการแนะนำให้เป็นตัวอย่างสมบูรณ์แบบที่สุด

กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศและต่างประเทศในเวลานี้ส่งผลต่อการสร้างความรู้สึกละแวกทัศนคติของประชาชนทั่วไปต่อศาสนาอิสลามอย่างเห็นได้ชัด ความรู้สึกและทัศนคติเหล่านั้น ส่วนหนึ่งมาจากการได้รับข้อมูล ข่าวสารหรือการแนะนำตลอดจนการแนะนำที่ผิดพลาดทั้งนี้อาจจะมาจากการบิดเบือนเพื่อสร้างทัศนคติที่ไม่ดีแก่พี่น้องมุสลิมและศาสนาอิสลาม และต้องยอมรับว่า สถานการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นได้

ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดต่อศาสนาอิสลามอย่างยิ่งและดูเหมือนว่าความเข้าใจผิดเหล่านี้จะขยายวงกว้างขึ้นตามลำดับความผิดพลาดคลาดเคลื่อนในความเข้าใจผิดต่อศาสนาอิสลาม สอดคล้องกับ อบูลอะลาเมาดูดี (1983, หน้า 5) ที่ได้กล่าวว่า เราคงไม่อาจที่ปฏิเสธได้ว่า นอกเหนือจากความใส่ร้ายจากนักวิชาการและผู้มีอคติกับอิสลามแล้ว ส่วนหนึ่งมาจากมุสลิมเอง อันเนื่องมาจากการตีความคำสอนอิสลามผิดพลาดอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ภาพของศาสนาอิสลามซึ่งเป็นศาสนาแห่งสันติภาพ กลับกลายเป็นศาสนาแห่งความก้าวร้าว ความรุนแรง และไร้เหตุผล โดยแท้จริงแล้ว ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาแห่งสันติภาพโดยแท้ เพราะนอกเหนือจากพระนามหนึ่งของเอกองค์อัลลอฮ์จะมีพระนามหนึ่งว่า “พระองค์ผู้ทรงศานติ” (อัลสลาม) แล้วชื่อของศาสนาอิสลาม ก็ยังมีความหมายว่า “สันติภาพ” และชื่อของผู้นับถือศาสนา คือ “มุสลิม” ก็มีความหมายในแง่ของการเป็น “ผู้ไม่หาสันติ” นอกจากนี้ยังมีข้อความจากคัมภีร์อัลกุรอานและวจนะหรือสุนทโรวาทของท่านศาสดาอีกมากมายที่กล่าวถึงแนวคิดในเรื่องสันติภาพ อย่างไรก็ตาม จากกระแสความคิดที่มองศาสนาอิสลามอย่างมีอคติเช่นนี้ หน้าที่ในการชี้แจงทำความเข้าใจกับสังคมคงเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคน และที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นรูปแบบการแนะนำในศาสนาอิสลามยังไม่เป็นที่ประจักษ์ชัดมากนักในสังคมประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มการศึกษา หรือการสื่อสารมวลชน หรือเอกสาร และงานวิจัยต่างๆ

ผู้วิจัยเองก็เป็นมุสลิมคนหนึ่งที่ได้มีโอกาสศึกษาในสาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว จึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์แนวคิดการแนะแนวของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ ในศาสนาอิสลามว่าสามารถเทียบเคียงกับการแนะแนวปัจจุบันได้หรือไม่ อย่างไร และการแนะแนวของศาสดามุฮัมมัด ﷺ ในศาสนาอิสลามนั้นมีความสอดคล้องหรือแตกต่างจากการแนะแนวในยุคปัจจุบันอย่างไร อันจะเป็นประโยชน์ในการที่จะอธิบายในความเป็นอิสลามต่อหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการแนะแนวช่วยเหลือบุคคล ทำให้มนุษย์สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์แนวคิดการแนะแนวของศาสดามุฮัมมัด ﷺ ในศาสนาอิสลาม

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาตามกรอบความคิดการแนะแนวของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ ในศาสนาอิสลามโดยศึกษาในคัมภีร์อัลกุรอาน และ หะดีษ และแหล่งข้อมูลอื่นๆ ที่มีความสอดคล้องโดยมีขอบเขตและกรอบการศึกษาวิจัยในเนื้อหาแนวคิดและทฤษฎีการแนะแนวที่สอดคล้องกับคัมภีร์อัลกุรอาน และ หะดีษโดยการศึกษาครั้งนี้จะครอบคลุม ความหมายของการแนะแนว แนวคิดสำคัญในการแนะแนวอิสลาม ความรู้ทั่วไป อัลกุรอาน ศาสนาอิสลาม ศาสดามุฮัมมัด ﷺ มนุษย์ในอิสลาม สตรีในอิสลามทักษะการใช้ชีวิตและความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับสังคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

การแนะแนวในหลักจิตวิทยา หมายถึง เป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคล ให้สามารถช่วยตนเองได้ โดยการช่วยให้เขาได้รู้จักเข้าใจตนเอง รู้จักเข้าใจสิ่งแวดล้อม มองเห็นทางเลือกหลาย ๆ ทาง เพื่อให้สามารถนำตนเองได้ เลือกตัดสินใจได้อย่างฉลาด ปรับตัวได้และได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

แนวคิดการแนะแนวตามแนวทางท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือมนุษย์ให้รู้จักตนเอง เปิดโอกาสเรียนรู้ที่จะเผชิญกับสภาพความเป็นจริงและสภาพสิ่งแวดล้อมโดยให้มนุษย์ใช้

สติปัญญาไตร่ตรองในสิ่งที่เกิดขึ้นจากสาเหตุต้นตอของปัญหาและยอมรับในสิ่งที่ถูก ผิด ชั่ว ดี มีการขอร้องภัย และให้อภัยเกิดการยอมรับในความเป็นจริงที่เกิดขึ้นเพื่อให้บุคคลนั้นพัฒนาศักยภาพเพื่อที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขในโลกนี้และโลกหน้า

คัมภีร์อัลกุรอาน หมายถึง หลักธรรมคำตรัสของพระเจ้าที่มีมายังศาสนตามุฮัมมัด ﷺ ซึ่งในการศึกษาคัมภีร์นี้ใช้ พระคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมความหมายภาษาไทย แปลโดย สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ 2542

หะดีษ หมายถึง บันทึกคำพูด การประพฤติ การปฏิบัติ จริยวัตร ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตของ ศาสดามุฮัมมัด ﷺ ตั้งแต่ท่านได้รับการแต่งตั้งจากอัลลอฮ์ ﷻ ให้เป็นศาสดา (ผู้นำสาร) เมื่อตอนที่อายุ 40 ปีจนวาระสุดท้ายแห่งชีวิตของท่านเมื่ออายุได้ 63 ปี นอกจากนี้การกระทำอะไรของบรรดาสาวกต่อหน้าท่าน และท่านได้อนุมัติและไม่ได้ห้ามก็จัดอยู่ในความหมายของคำว่า หะดีษด้วยเช่นกันนอกจากนี้แล้ว หะดีษ ยังถูกเรียกอีกอย่างว่า “สุนนะฮ์” หรือ แบบอย่าง

ศาสดามุฮัมมัด หมายถึง นบีมุฮัมมัด, ร่อซูล, ศาสนทูตมุฮัมมัด คือคนเดียวกัน เป็นผู้ผู้นำสารจากพระเจ้ามาเผยแผ่และแนะแนวสู่มวลมนุษยชาติโดยในการวิจัยครั้งนี้ใช้คำว่า ศาสดามุฮัมมัด ﷺ

ศาสนาอิสลาม หมายถึง ชื่อศาสนาที่นับถือว่าอัลลอฮ์ ﷻ เป็นพระเจ้าองค์เดียวและท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ เป็นผู้ผู้นำสารจากพระองค์ ﷻ มาสู่มวลมนุษยชาติโดยผ่านญิบรีล

(ﷻ) หมายถึง เป็นคำที่ย่อมาจากภาษาอาหรับที่อ่านว่า “ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม” เป็นคำสดุดีแด่ท่านศาสดามุฮัมมัดมีความหมายว่า “ขอความประสพพรและความสันติจงมีแก่ท่าน”

วิธีการรวบรวมข้อมูล

วิธีการรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาคัมภีร์อัลกุรอานจากฉบับที่แปลความหมายภาษาไทยโดยสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ ฉบับปี 2541 ศูนย์กษัตริย์ฟายัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน ซาอุดีอาระเบีย อ่านภายใต้ประเด็น 4 ประเด็น เพราะว่าในศาสนาอิสลาม ศาสนาคือชีวิต คือการแนะแนวให้มนุษย์พบตัวตนที่แท้จริงและชีวิตของมุสลิม ไม่ได้แยกออกจากการอ่านคัมภีร์อัลกุรอานและการดำเนินชีวิตก็ไม่ได้แยกออกจากศาสนาและถือได้ว่า เนื้อหาในคัมภีร์อัลกุรอานเป็นระบอบแห่งการดำเนินชีวิตที่ครอบคลุมไปหมดในทุกแง่มุมของการดำเนินชีวิต เป็นคำสอนที่สมบูรณ์ครบถ้วนประกอบไปด้วยเรื่องของโลกนี้และโลกหน้า เรื่องของสิทธิ ภาระหน้าที่ของเพศชายและเพศหญิง การเมือง เศรษฐกิจ บัณฑิตชน ครอบครัว และสังคม รัฐบาล แม้กระทั่งก่อนคลอดตอนที่เขายังเป็น ตัวอ่อน ในท้องแม่ จนถึงหลังจากที่เขาได้ตายก็ยังมีกฎว่าด้วยการจัดการศพ ดังกล่าวถือได้ว่าเป็นคำสอนเพื่อมนุษยชาติ มีรายละเอียดในทุกๆ ช่วงของชีวิตมนุษย์เพราะฉะนั้น อิสลามจึงมิได้เป็นเพียง ศาสนาตามความหมายแคบๆ แต่อิสลามเป็นวิถีการดำเนินชีวิตสำหรับมนุษยชาติซึ่งเป็นเหตุให้มีขอบเขต ดำเนินการวิจัยภายใต้เนื้อหาประเด็น 4 ประเด็นดังนี้

(1.1) การแนะแนวในอิสลาม เพราะในคัมภีร์อัลกุรอานไม่ได้กล่าวเรื่องการแนะแนวไว้ชัดเจนโดยมีการกล่าวอยู่ในเนื้อหาของการตะหะหฺ คือ การเชิญชวนไปสู่แนวทางที่ถูกต้อง การให้ทางนำ แต่ภายใต้เนื้อหาเจตนาคือความหมายการตะหะหฺ (การเรียกร้องเชิญชวน) ฮิดายะฮ์ (การให้ทางนำ) ที่ผ่านการขยายความ อธิบาย ออกมาในเชิงปฏิบัติโดยท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ คือรูปแบบของการแนะแนวจึงกล่าวได้ว่าการแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของการตะหะหฺ ในการศึกษาคัมภีร์นี้ได้ใช้หลักการ คือการเชิญชวนสู่ความดี และห้ามปรามความชั่วซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจหลักของการแนะแนวในรูปแบบอิสลามและถือเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาย่างถูกต้องและตรงประเด็น

(1.2) มนุษย์ในอิสลาม ในเนื้อหาหมู่มนุษย์ในอิสลามที่จะนำมาวิจัยนี้ เพราะในคำกัร้อลกรุอานได้กล่าวเรื่องมนุษยไว้อย่างมากมายโดยกล่าวถึงความเป็นตัวตนที่แท้จริง สามารถที่จะทำให้เข้าถึงความหมาย การรู้จักตนเองและ การที่เราต้องช่วยเหลือมนุษย์ด้วยกัน ความเสมอภาคของมวลมนุษย และ การนำเสนอของอัลกรุอานภายใต้เนื้อหาความเป็นมนุษย์จะพบว่าอัลกรุอานได้แนะแนวมนุษยแม้กระทั่งก่อนคลอดตอนที่เขายังเป็น ตัวอ่อนในท้องแม่ จนถึงหลังจากที่เขาได้ตายก็ยังมีคำสอนว่าด้วยการจัดการศพ นี่คือคำสอนเพื่อมนุษยชาติ มีรายละเอียดในทุกๆช่วงของชีวิตมนุษย์

(1.3) เพศสตรีในอิสลาม ที่ศึกษาเนื้อหาเรื่องเพศสตรีเพราะผู้คนมักจะเข้าใจว่าผู้หญิงอิสลามนั้นไม่มีสิทธิอะไร ชีวิตไม่มีอิสระ ต้องอยู่แต่ในอาณาเขตบ้าน ผู้หญิงอิสลามจะเป็นผู้หญิงที่ถูกลบภายใต้ผ้าคลุม (ฮิยาบ) และมีชีวิตที่อ้างว้างต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจของสามี ไม่ได้ได้รับความเท่าเทียมและ ความยุติธรรมจากการที่ผู้ชายมุสลิมสามารถมีภรรยาได้ 4 คน โดยในความเป็นจริงแล้วในศาสนาอิสลามมองชีวิตในความเป็นเพศหญิงอย่างมีเกียรติและปกป้อง การแนะแนวชีวิตส่วนตัวและสังคมของเพศหญิงในยุคอิสลามตลอดจนถึงยุคปัจจุบันถือได้ว่าเป็นการมอบและให้เกียรติความเพศหญิงโดยมีการแนะแนวจัดวางตัวบุคคล บทบาท และหน้าที่ของเธออย่างเหมาะสมและในคราวเดียวกันก็จะทำให้มองเห็นภาพของการแนะแนวชีวิตส่วนตัวและสังคมของความเป็นเพศชาย ซึ่งอาจจะเป็นข้อดีที่สุด หรือเป็นแนวทางการแก้ปัญหาสังคมในยุคที่สังคมที่เปิดกว้างไร้พรมแดนอย่างปัจจุบัน

(1.4) ทักษะการใช้ชีวิตส่วนตัวและสังคมประเด็นเนื้อหาที่นำมาวิจัยเพราะว่าการดำเนินชีวิตของคนมุสลิมมีแบบฉบับเฉพาะและเป็นเอกลักษณ์ของคนมุสลิม โดยที่คนมุสลิมก็ไม่ได้ปฏิเสธสังคมอื่นๆโดยมีการยอมรับสังคมพหุวัฒนธรรมแต่ก็ยังถูกมองว่าสังคมของมุสลิม ตลอดจนการดำเนินการใช้ชีวิตที่อยู่ภายใต้การใช้ความรุนแรงและบังคับ ดังนั้นการเสนอเนื้อหาทักษะการใช้ชีวิตส่วนตัวและสังคมในหัวข้อนี้อาจจะนำมาซึ่งความเข้าใจที่ขึ้นถึงวิถีการดำเนินชีวิตของคนมุสลิมตลอดจนครอบครัว และความสัมพันธ์ทางสังคม และอาจจะไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหาสังคมและการสัมพันธ์ทางองค์กรตลอดจนหน่วยงานต่างๆ โดยใช้แนวคิดหรือหลักการทฤษฎีการแนะแนวชีวิตส่วนตัวและสังคมเป็นขอบเขตในการศึกษาในแต่ละเรื่อง

2. ศึกษาบรรดา ะหะดิษ หรือคำสอนของศาสดามุฮัมมัด ﷺ ที่ขยายความในเชิงปฏิบัติจากที่บอกในคำกัร้อลกรุอาน เพราะคำกัร้อลกรุอานจะบอกเฉพาะหัวข้อหรือใจความสำคัญๆ เช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญ หรือแผนแม่บท และท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ จะเป็นผู้ที่อธิบายขยายความหรือปฏิบัติเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตประจำวันหรือรับรองการกระทำของสหายหรือสาวกของท่านว่าถูกต้อง

3. ศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคำสอนด้านจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนวในศาสนาอิสลาม จากหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ รายงาน วิทยานิพนธ์ ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ สิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ และอื่นๆที่อ้างอิงโดยนักวิชาการมุสลิมซึ่งได้อ้างหลักฐานจากอัลกรุอาน และหะดิษประกอบการบรรยายในเชิงอรรถ

4. ผู้วิจัยอ่านเนื้อหาคำสอนทางการแนะแนวในแนวคิดของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ จำแนกออกเป็นหัวข้อประเด็น และอธิบายในส่วนที่เชื่อมโยงกับหัวข้อที่ศึกษา เพื่อตอบคำถามการวิจัยครั้งนี้

5. ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ เพื่อทำความเข้าใจกับเนื้อหาความถูกต้องในการตรวจสอบความเที่ยงตรง จากนักวิชาการมุสลิมที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านอิสลามที่ทำ กิจกรรมด้านการสอน การวิจัยและเผยแพร่ศาสนาเป็นหลัก ทั้งในและต่างประเทศ และจากผู้นำศาสนา คือ มุสลิมที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านอิสลามและดำรงตำแหน่งทางการเมือง สังคม และอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในองค์กรที่จัดตั้งอย่างเป็นทางการ ซึ่งมีการบริหารจัดการเป็นอย่างดี

ผลของการวิจัย

สรุปได้ว่าในคำภีร์อัลกุรอานไม่ได้กล่าวเรื่องการแนะนำไว้อย่างชัดเจนซึ่งมีเพียงการกล่าวอยู่ในเนื้อหาของการตะหะหะห์ คือ การเชิญชวนไปสู่แนวทางที่ถูกต้อง คือ การให้ทางนำ โดยที่ภายใต้เนื้อหาเจตนาของความหมายการตะหะหะห์ หรืออัลฮุคูดานั้นมีรูปแบบของการแนะนำ โดยที่การแนะนำเป็นส่วนหนึ่งของการตะหะหะห์ การแนะนำในอิสลามนั้นยึดหลักเชิญชวนสู่ความดี และห้ามปรามความชั่ว ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจหลักของการแนะนำในรูปแบบอิสลามจึงเกิดความแตกต่างกับการแนะนำทั่วไปคือเจตนารมณ์ในการแนะนำนั้นต้องไม่เป็นการบอกทางหรือชี้ทางและไม่มีกรกล่าวห้ามในสิ่งที่ผิด

การนิยามการให้ความหมายและจุดมุ่งหมายของการแนะนำตามแนวคิดของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ กับการแนะนำทั่วไปทั้งสองมีลักษณะและจุดมุ่งหมายเหมือนกันคือการช่วยเหลือมนุษย์ให้รู้จักตนเอง พัฒนาศักยภาพเพื่อที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ตนเองและบุคคลอื่น

ส่วนที่แตกต่างคือโดยเจตนารมณ์หลักๆของการแนะนำในอิสลามแล้วจะพบว่าคำแนะนำในอิสลามจะเข้าไปมีบทบาททุกส่วนของชีวิตมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมเมื่อเห็นอะไรเป็นสิ่งที่ผิดหรืออาจก่อให้เกิดความผิดในอนาคตอย่างมีเหตุผลการแนะนำอิสลามก็จะเข้าไปมีบทบาททันทีโดยยึดบรรทัดฐาน ส่งเสริมให้ปฏิบัติในสิ่งที่ตั้งห้ามปรามในสิ่งที่ชั่วร้ายหรืออาจจะก่อให้เกิดสิ่งไม่ดีอย่างมีเหตุผลอีกทั้งยังเปิดโอกาสให้เรียนรู้ในสภาพที่เป็นจริงโดยเน้นการใช้สติปัญญาใคร่ครวญในสิ่งที่เกิดขึ้นจากสาเหตุ ต้นตอ และมีการขออภัย ให้อภัย

จากการให้ความหมายการแนะนำในอิสลามพบว่าได้มีการกล่าวถึงการยอมรับในสิ่งที่ถูก ผิด ชั่ว ดี มีการขออภัย และให้อภัย เป็นเพราะว่าในการแนะนำในอิสลามนั้นเป็นการแนะนำที่มองถึงสภาพความเป็นจริงของธรรมชาติของมนุษย์ที่มนุษย์นั้นมักจะเกิดความผิดพลาดในการดำเนินชีวิตและการอยู่รวมกันเป็นกลุ่มสังคมก็เกิดปัญหาตามมาซึ่งความผิดอาจเกิดได้ไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดที่บุคคลใดก็ตามจึงมีการส่งเสริมให้มีการขออภัยและการให้อภัยซึ่งกันและกัน

ในด้านปรัชญาการแนะนำและหลักการสำคัญในการแนะนำ พบว่ามีลักษณะที่เหมือนกันคือมนุษย์โดยธรรมชาติถือกำเนิดในสภาพที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลและมีความเชื่อว่าบุคคลต้องการความช่วยเหลือ และการแนะนำเป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือกัน

ส่วนที่แตกต่างกัน คือ การแนะนำของศาสดา ﷺ ได้กล่าวในเรื่องศักดิ์ศรีและเกียรติยศทุกคนมีความเท่าเทียมกันในทุกด้านและยังได้พูดถึงทุกคนก็มีหน้าที่ที่แตกต่างกันความเหมาะสมที่แตกต่างกันและการแนะนำในอิสลามเน้นในเรื่องของการป้องกันมากกว่าการแก้ปัญหาและถือได้ว่าการแนะนำเป็นงานที่ต้องเสียสละอย่างมากเลยเป็นงานที่ได้รับการตอบแทนจากพระเจ้าในโลกนี้และโลกหน้าซึ่งมีความแตกต่างกับแนะนำทั่วไปในเรื่องของการป้องกันการแก้ปัญหาโดยไม่มีกรห้ามต้นตอสาเหตุที่แท้จริง ที่ชัดเจนคือในเรื่องเพศสัมพันธ์โดยการสวมถุงยางอนามัยโดยที่การแนะนำในอิสลามนั้นห้ามการเข้าไปใกล้สิ่งที่จะก่อให้เกิดการมีเพศสัมพันธ์ที่ผิดนั้นคือห้ามชายหญิงอยู่กันสองต่อสองในที่ลับตา

ในด้านประวัติความเป็นมาของการแนะนำพบว่าประวัติความเป็นมาของทั้งสองมีแตกต่างกันในเรื่องของการเริ่มต้นการแนะนำโดยการแนะนำตามแนวทางของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ ได้เริ่มการแนะนำในเรื่องของการศึกษาเป็นอันดับแรกโดยได้เริ่มแนะนำในเรื่องการสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับตัวเอง รู้จักตัวตนที่แท้จริงของตัวเอง ซึ่งการแนะนำทั่วไปมีจุดเริ่มต้นที่มาจากกรแนะนำอาชีพ

ในด้านความสำคัญของการแนะนำพบว่าทั้งสองมีความเหมือนกันคือสร้างความรู้ความเข้าใจ รวมถึงการช่วยเหลือในทุกๆด้านแก่บุคคลโดยไม่มีกรจำกัดเพศ และวัย

ส่วนที่แตกต่างกันคือในการแนะนำในอิสลามถือได้ว่าเป็นหน้าที่จำเป็นที่มีความสำคัญมากโดยที่ ต้องช่วยเหลือกันและกันในการสนับสนุนสิ่งที่ดีงาม และเมื่อพบเห็นในสิ่งที่ไม่ดีต้องมีการห้ามปราม ส่วนการ แนะนำทั่วไปไม่มีการเข้าห้ามปรามในสิ่งที่พบเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การแนะนำตามแนวคิดของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ นั้นอยู่ในรูปแบบของการช่วยเหลือมนุษย์ให้ รู้จักตนเอง พัฒนาศักยภาพเพื่อที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุข แก่ตนเองและบุคคลอื่นคือ “การช่วยเหลือมนุษย์ให้รู้จักตนเองเปิดโอกาสเรียนรู้ที่จะเผชิญกับสภาพความ เป็นจริงและสภาพสิ่งแวดล้อมโดยให้มนุษย์ใช้สติปัญญาไตร่ตรองในสิ่งที่เกิดขึ้นจากสาเหตุต้นตอของปัญหา และยอมรับในสิ่งที่ถูก ผิด ชั่ว ดี มีการขอร้องและให้โอกาสให้เกิดการยอมรับในความเป็นจริงที่เกิดขึ้นเพื่อให้ บุคคลนั้นพัฒนาศักยภาพเพื่อที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขในโลกนี้และโลกหน้า” ดังกล่าวถือ ได้ว่าเป็นการนิยามหรือให้ความหมายของการแนะนำในอิสลาม ลักษณะ สรวิวัฒน์(2543, หน้า6) ได้ให้นิยาม ว่า “การแนะนำเป็นขบวนการที่ให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลแต่ละคนเกี่ยวกับการให้รู้จักและเข้าใจตนเอง ช่วยให้ได้ความสามารถ ความสนใจ และคุณลักษณะอื่น ๆ ได้อย่างถูกต้อง ช่วยให้สามารถปรับตนเองให้เข้า กับบุคคลและสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี ช่วยให้มีความสามารถตัดสินใจได้อย่างรอบคอบถูกต้องและ เหมาะสม ตลอดจนสามารถแก้ปัญหาของตนเองได้อย่างฉลาด รวมทั้งช่วยให้สามารถปฏิบัติตนให้เกิด ประโยชน์ต่อส่วนรวมหรือสังคมได้เป็นอย่างดี ดังนั้นแล้วการแนะนำก็คือการให้ความช่วยเหลือมนุษย์ให้ เขารู้จักตัวตนของตนเอง หน้าที่เป็นสิ่งสำคัญ

และด้วยสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันอย่างรวดเร็ว มีการเจริญเติบโตอย่างไม่ มีขีดจำกัด การคิดค้นทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก้าวหน้าโดยมิได้คำนึงถึงผลกระทบของ เทคโนโลยีอันทันสมัยที่มีผลต่อสังคมมนุษย์ เพียงเพื่อที่จะสนองความต้องการของมนุษย์ จึงทำให้มนุษย์ ชาติส่วนสำคัญยิ่งกว่าวัตถุ คือการขาดคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งภาวะดังกล่าวนี้ไม่ได้เกิดขึ้นในวงจำกัด แต่มันเกิดทั่วทุกมุมโลก แม้มนุษย์เองก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากวิกฤตดังกล่าวได้ฉะนั้นความจำเป็นและความ ต้องการการแนะนำของมนุษย์ก็จะเกิดขึ้นโดยบางครั้งมนุษย์นั้นไม่รู้ตัวเลยด้วยซ้ำกับสิ่งดังกล่าว โดย นवलน้อย วิจิตรกุล (อ้างใน มาลีณี จุโทปะมา 2536, หน้า 4-6) ได้อธิบายถึงลักษณะอันเป็นธรรมชาติอย่าง หนึ่งของสังคมมนุษย์ก็คือความจำเป็น และความต้องการในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันซึ่งมีระดับที่มาก น้อยต่างกันไป เพราะความเป็นจริงที่ว่า มนุษย์ทุกคนจะต้องมีโอกาสเผชิญกับปัญหา หรือความ ยากลำบากด้วยกันทั้งสิ้น ในบางครั้งบุคคลจะสามารถแก้ปัญหาของตนเองได้ หรือสามารถช่วยเหลือตนเอง ได้ แต่ในบางครั้งกรณีบุคคลต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นเพราะขาดความเข้าใจในข้อเท็จจริงบาง ประการจะเป็นสาเหตุให้ต้องพบกับความยุ่งยากจนไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การแนะนำเชื่อว่าบุคคลมี สติปัญญา มีความคิดที่สามารถช่วยเหลือตนเองเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว สอดคล้องกับหลักการสำคัญของการ แนะนำอิสลามที่กล่าวในคำภีร์อัลกุรอานความว่า พวกเขา(มุฮัมมัด)จงช่วยเหลือกันในเรื่องที่เป็นคุณธรรม และความยำเกรงและจงอย่าช่วยกันในเรื่องที่เป็นบาป และเป็นศัตรูกันและ“จงให้มีขึ้นจากพวกเขา(มุฮัมมัด) ซึ่งคณะหนึ่งที่เชิญชวนไปสู่ความดี และ ใช้ให้กระทำสิ่งที่ชอบ และห้ามมิให้กระทำสิ่งที่มิชอบ และชนเหล่านี้ แหละ พวกเขาคือผู้ที่ได้รับความสำเร็จ”และ “บรรดาครุฑาชาย และบรรดาครุฑาหญิงนั้น บางส่วนของ พวกเขาต่าง เป็นผู้ช่วยเหลืออีกบางส่วน(คือต่างเป็นผู้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน)ซึ่งพวกเขาจะใช้ให้ปฏิบัติในสิ่ง ที่ชอบและห้ามปรามในสิ่งที่ไม่ชอบ”และแท้จริงเจ้า(มุฮัมมัด)เป็นเพียงผู้ตักเตือนเท่านั้น และสำหรับทุกๆ หมู่

ชนย่อมมีผู้แนะนำแนวทางโดยที่ท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ เองยังได้กล่าวอีกว่า “ผู้ใดก็ตามที่ปลดเปลื้องให้กับผู้ที่อยู่ในภาวะโศกเศร้าเสียใจจากภัยพิบัติใดภัยพิบัติหนึ่งที่เขาประสบในชีวิตของเขาบนโลกนี้ อัลลอฮ์จะปลดเปลื้องเขาผู้นั้นจากภัยพิบัติที่เขาจะประสบในโลกหน้า ” และ “อัลลอฮ์ทรงอยู่ในการให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลหนึ่งๆ トラบที่บุคคลนั้นๆ อยู่ในภาวะการณช่วยเหลือเพื่อนพ้องของเขา ” สิ่งดังกล่าวถือได้ว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องมีการแนะนำให้เกิดขึ้นในสังคมสอดคล้องกับ ประสาร ทิพย์ธารา(2528,หน้า6) ได้กล่าวว่าสาเหตุจำเป็นที่จะต้องมีการแนะนำ สืบเนื่องมาจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมมากมายการอยู่รวมกลุ่มกันของมนุษย์ย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่างๆตามมาเป็นธรรมดา นอกจากนั้นการที่มนุษย์ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความมีชีวิตอยู่รอด และดำเนินชีวิตอยู่ตามสมควรแก่สภาพทำให้เกิดปัญหาอยู่ตลอดเวลา ปัญหาของมนุษย์เริ่มแรกจะเกิดจากปัญหาครอบครัวและจะค่อย ๆ เป็นปัญหาที่สืบเนื่องไปสู่สังคมนอกบ้าน เพื่อนบ้าน จากสังคมกลุ่มเล็กไปสู่สังคมกลุ่มใหญ่ และค่อย ๆ กลายเป็นปัญหาของประเทศไทยชาติในที่สุด การแนะนำจะช่วยป้องกันปัญหา ลดปัญหาต่างๆให้น้อยลง รวมทั้งการรู้จักแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและบริการแนะนำนับว่าเป็นบริการที่มีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องจัดขึ้นเพื่อความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งการช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านแก่บุคคลโดยไม่จำกัดเพศ และวัย การจัดบริการแนะนำอาจจะทำเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มก็ได้ ทั้งนี้ยอมแล้วแต่ความเหมาะสมเพราะปัญหาบางอย่างอาจจะเป็นปัญหากลุ่ม แต่ปัญหาบางอย่างอาจจะเป็นปัญหาของแต่ละบุคคล

ในความเป็นมนุษย์ของอิสลามแล้วมนุษย์มีบทบาทที่จะต้องแนะนำอีกเช่นเดียวกันโดยที่อัลลอฮ์ ﷻ กล่าวไว้ว่าจงช่วยเหลือกันและกันด้วยการสนับสนุนให้ปฏิบัติสิ่งที่ดีงามและมีการห้ามปรามในสิ่งที่ชั่วร้ายถือได้ว่าเป็นประโยคที่กล่าวถึงความสำคัญที่ต้องมีการบริการแนะนำเพราะมนุษย์ทุกคนต่างต้องมีการช่วยเหลือกันและกันซึ่งสอดคล้องกับ นูญประสิทธิ์ กนกสิงห์ (2520, หน้า 306) ที่ได้กล่าวว่าการจัดบริการแนะนำเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง การให้ความรู้เพื่อให้เด็กเกิดการพัฒนาในทุกๆด้านนั้นต้องอาศัยวิธีการหลายๆแบบ และประสาร ทิพย์ธารา (2528, หน้า6) ได้กล่าวว่าบริการแนะนำมีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องจัดขึ้นเพื่อความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งการช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน สาเหตุจำเป็นที่จะต้องมีการแนะนำ เนื่องมาจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมมากมายการอยู่รวมกลุ่มกันของมนุษย์และปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นก็เกิดขึ้นด้วยน้ำมือของมนุษย์เองสอดคล้องกับ (อัคดาดูตดิน อะหมัด อะหมัด ฮาเซม, และกอซี ฮาเซม .2547, หน้า 9) ได้ทำการวิจัยเรื่องอิสลามกับสิ่งแวดล้อมพบว่าในขณะที่ผู้คนในตะวันตกกำลังคิดถึงสิทธิสตรีและการเริ่มต้นของศตวรรษที่ 21 ของตนเอง แต่การเสื่อมโทรมทางด้านสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการกระทำที่ไม่เหมาะสมอันเนื่องมาจากการกระทำของเราเองโดยที่มนุษย์ไม่สนใจต่อการกระทำและการสร้างความเสียหายของตนเองวันอวสานก็จะไม่อยู่ไกลเกินไปสอดคล้องกับยุคปัจจุบันกับภาวะโลกร้อนที่ทุกคนควรออกมาเรียกร้องให้มนุษยชาติออกมาช่วยกันรักษาโดยไม่ทำร้ายและไม่สร้างปัญหาให้เกิดขึ้น

อิสลามถือว่าผู้หญิงคือบุคคลที่มีเกียรติ ร่างกายของผู้หญิงในอิสลามจะไม่ถูกนำมาโชว์ในที่สาธารณะผู้หญิงไม่ควรที่จะถูกนำเป็นเครื่องมือในการโฆษณาและการเร่งเร้าทางเพศโดยสอดคล้องกับ สุชาติ ปันทุยากร (2543,หน้า9) ได้ศึกษาเรื่อง เช็ชผู้ชาย เรื่องที่ผู้ชายอยากรู้ แต่ไม่อยากจะถามใคร พบว่าในปัจจุบัน ทั้งแฟน ดนตรีและโฆษณาต้องมีเช็ชสอดแทรกอยู่มาก กระแสเหล่านั้นถูกจุ่มเข้าไปได้จิตสำนึกอย่างมากมายอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้นการแต่งกายของผู้หญิงในอิสลามคือต้องปกปิดร่างกายทั้งหมดยกเว้นใบหน้ากับฝ่ามือทั้งสองและการสวมใส่ก็ต้องหลวมๆโดยไม่ให้เห็นร่องรอยของรูปร่างและยังรวมถึงการโชว์เครื่องประดับ เพื่อป้องกันการเกิดอาชญากรรมทางเพศและความราบรื่นของสังคม ในเรื่องความเท่าเทียมระหว่างสตรีและบุรุษก็มีความแตกต่างกับแนวความคิดของชาวตะวันตกโดยขึ้นเนื่องมาจากอิสลามมองว่าความเท่าเทียมดังกล่าวขึ้นอยู่กับรรทัดฐานของเพศทั้งสองและขึ้นอยู่กัความสามารถ ความ

รับผิดชอบและความจำเป็น ผู้หญิงมีบทบาทหลักคือ การเป็นลูก เป็นภรรยา และเป็นแม่ ดังนั้นอิสลามอนุญาตให้ผู้หญิงทำงานนอกบ้านโดยเป็นงานที่มีคุณค่าที่เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้หญิง และความสามารถของผู้หญิง และจะต้องไม่บดทำลายความเป็นผู้หญิง โดยเฉพาะเมื่อผู้หญิงหรือครอบครัวของผู้หญิงจำเป็นต้องมีงานนอกบ้าน หรือสังคมต้องการงานของผู้หญิงเป็นกรณีพิเศษสอดคล้อง อเล็กซิส แครร์เรล (Alexis Carrel) เจ้าของรางวัลโนเบลชาวฝรั่งเศสได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างชายหญิงว่า เพศทั้งสองมักมีความแตกต่างในเรื่องของโครงสร้าง ธรรมชาติอย่างชัดเจน

อเล็กซิส แครร์เรล ยังได้กล่าวต่อไปอีกว่า “การล้มข้อเท็จจริงดังกล่าวทำให้นักเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิของสตรีมีความเชื่อว่าทั้งชายหญิงควรมีหน้าที่รับผิดชอบอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งแท้จริงแล้วหญิงจะมีอวัยวะของร่างกายตลอดจนระบบประสาทที่แตกต่างจากชายโดยสิ้นเชิง” เขาได้อธิบายต่อไปว่า “หญิงควร พัฒนาสมรรถภาพของตัวเองโดยไม่พยายามเลียนแบบผู้ชาย” ซึ่งสมรรถภาพดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับภาระหน้าที่ภายในครอบครัว เช่น การเป็นแม่บ้าน การอบรมเลี้ยงดูบุตรและการสร้างความสุขภายในบ้าน

การแนะนำในเรื่องของผู้หญิงในอิสลามถือได้ว่าอิสลามได้มอบความเป็นมนุษย์และเสรีภาพแก่ผู้หญิงจากความคิดที่ผิดๆของบางคนกลุ่ม ดังนั้นอิสลามได้มอบเกียรติแก่ผู้หญิงในสัดส่วนที่เหมาะสมกับสรีระร่างกายของเธอ คุณค่าของมนุษย์นั้นไม่ได้อยู่ที่ต่างเพศ คุณค่าของมนุษย์นั้นอยู่ที่ระดับแห่งความเชื่อ ความศรัทธา อิสลามได้นำมิติใหม่แห่งการมีชีวิตของลูกผู้หญิงมาเสนอแนะและเป็นทางออกที่นำไปสู่ความสงบสุข เพราะคุณค่าของลูกผู้หญิงที่แท้จริงนั้นหากเธอได้ดำเนินตามวิถีชีวิตแห่งอิสลามก็จะเป็นดังคำกล่าวของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ ที่ว่า “สิ่งที่มีค่าสูงสุดในโลกได้แก่สตรีที่มีคุณงามความดี” และอาจจะกล่าวได้ว่า สิ่งที่มีค่า สิ่งสมควรทูลนอบน้อม สิ่งที่มีมนุษย์ห่วงแหน มักจะถูกดูแลและเก็บรักษาอย่างดี เช่น เครื่องเพชร พลอย ทอง และอัญมณี อันล้ำค่าต่างๆ ไม่มีใครในโลกนี้ ตั้งไว้อย่างสเปสเปะ หรือทิ้งไว้ริมทางเหมือนขยะ นี้ก็เปรียบได้ดังเช่นผู้หญิงที่ดี ที่ยอมไม่มีผู้ชายที่ไหน ปล่อยให้ทิ้งไว้ข้างถนน ภรรยาต้องต้ออด (เชื่อฟัง) ต่อสามี แต่ผู้ชายก็ต้องต้ออด (คือการเชื่อฟัง) ต่อแม่ เป็นความต้ออดที่มากกว่าผู้เป็นพ่อถึง 3 เท่า แล้วคนที่เป็นแม่ไม่ใช่ผู้หญิงดอกหรือ??? ผู้หญิงรับมรดก น้อยกว่าผู้ชาย แต่ทรัพย์สินใดๆ ในความครอบครองของผู้หญิง ก็จะเป็นสิทธิเฉพาะสำหรับตัวของเธอ ที่ผู้เป็นสามีไม่มีสิทธิจะไปก้าวล่วงได้ เว้นเสียแต่จะได้รับอนุญาต ในขณะที่ชายผู้เป็นสามี จะต้องหาทรัพย์สิน หรือใช้ทรัพย์สินของตนเองเพื่อดูแลภรรยา และลูก ผู้หญิงต้องรับภาระที่หนักมากในการอุ้มท้องและการคลอดลูก แต่ทุกวินาทีแห่งการดูแลลูก และการคลอด เธอจะได้รับการดูอาอ(การขอพร)จากบรรดามาลาอิกะห์ (เทวดา) และมวลมัลกุก(สิ่งที่ถูกสร้าง)ของอัลลอฮฺ แต่ถ้าหากต้องเสียชีวิตจากการคลอด ความสูญเสียของเธอจะมีค่าเท่ากับผู้ที่เสียชีวิตในศาสนาถือได้ว่าเข้าสวรรค์อย่างแน่นอน) ในขณะที่ความผิดพลาดทั้งหลายของเธอก็จะได้รับการอภัยโทษจากอัลลอฮฺ ในวันอาคีรัต (วันสุดท้ายแห่งการสอบสวนว่าจะเข้าสวรรค์หรือนรก) ผู้ชายคนหนึ่ง จะต้องรับผิดชอบผู้หญิงถึง 4 คน นั่นคือ ภรรยา แม่ ลูกสาว และพี่น้องที่เป็นผู้หญิง ในขณะที่ผู้หญิงคนหนึ่ง ตัวเธอจะอยู่ภายใต้การรับผิดชอบ ของผู้ชาย 4 คน นั่นคือ สามี พ่อ ลูกชาย และพี่น้องที่เป็นผู้ชาย ดังที่ได้กล่าวทั้งหมดในตอนท้ายถือได้ว่าทสรุปสั้นๆของการให้เกียรติเพศสตรีไว้ในรูปแบบการแนะนำในอิสลาม

การแนะนำในอิสลามเป็นการแนะนำในทุกส่วนของการใช้ชีวิตโดยเน้นหนักในเรื่องของทักษะการใช้ชีวิตส่วนตัวและสังคม การสืบสาวถึงสัมพันธภาพและทัศนคติของศาสนาอิสลามที่มีต่อระเบียบความเป็นไปของการแนะนำจะต้องอยู่บนพื้นฐานของคำภีร์อัลกุรอานที่เป็นแกนกลางของความศรัทธาของมวลมุสลิม เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าพระมหาคำภีร์อัลกุรอานไม่ได้กล่าวถึง “ธรรมชาติ” ที่มีแต่เพียงมนุษย์เพศชายเพศหญิงเท่านั้น แต่หมายรวมถึงระบบจักรวาลทั้งหมด โองการต่างๆในอัลกุรอานได้กล่าวถึงรูปแบบและส่วนประกอบต่างๆของจักรวาลไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือทรัพยากรธรรมชาติทั้งหลาย ได้แก่ พืช สัตว์ ดวง

อาทิตย์ ดวงดาว ภูเขา ฯลฯ สอดคล้องกับ (ยูซุฟ อัลก็อรฎอวีย์ 2539, หน้า 54) ได้ศึกษาหะลาละและหะรอม ในอิสลาม พบว่าอิสลามมีทั้งส่วนที่เรียกว่า “ศาสนา(พิธีกรรม)” และส่วนที่เป็นการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม อิสลามได้บัญญัติกฎหมายทั้งในเรื่องปัจเจกชน ครอบครัว สังคม รัฐบาล ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และอิสลามคือระบบที่สมบูรณ์ครบถ้วน เพื่อให้มนุษย์ได้ดำเนินชีวิตอย่างสมบูรณ์ แม้กระทั่งก่อนคลอด ตอนที่เขายังเป็น “ตัวอ่อน” ในท้องแม่ จนถึงหลังจากที่เขาได้ตายก็ยังมีกฎหมายว่าด้วยการจัดการศพ นี่คือการสอนเพื่อมนุษยชาติที่แท้จริงมีรายละเอียดในทุกๆ ช่วงของชีวิตมนุษย์ เพราะฉะนั้น อิสลามจึงมิได้เป็นเพียงศาสนาตามความหมายแคบๆ แต่อิสลามเป็นวิถีการดำเนินชีวิตสำหรับมนุษยชาติและสอดคล้องกับ(ชัยยิด กุฎบุ 2531, หน้า 37) ที่ได้กล่าวไว้ในอิสลามกับสันติภาพว่าอิสลามมิใช่ “ทฤษฎี” ที่ตั้งอยู่บน “การสมมติฐาน” แต่อิสลามเป็น “แนวทางการดำเนินชีวิต” ที่เป็น “ความจริง”

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ควรที่จะจัดสัมมนาการแนะแนวในเชิงของทักษะการใช้ชีวิต แบบชนิดที่ว่าชีวิตจริงๆ ต้องแนะแนวอย่างไร อยู่อย่างไร

จัดอบรมให้ความรู้กับครูหรืออาจารย์แนะแนวให้มีความรู้ในเรื่องของศาสนาต่างๆ เพื่อให้เกิดความหลากหลายในวงการการแนะแนว

ในระดับการเรียนการสอนต้องมีอาจารย์แนะแนวที่มีความรู้ในศาสนาอิสลามหรือศาสนาอื่นๆ ในอุดมศึกษา

การแนะแนวทั่วไปอยากให้เอาประเด็นคุณธรรมจริยธรรมของศาสนาามาเน้นหนักเพราะปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นสาเหตุที่มนุษย์ขาดคุณธรรมจริยธรรม

ข้อเสนอแนะในครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยในลักษณะเดียวกันแต่ลงลึกเจาะประเด็นเฉพาะด้าน หรือเฉพาะกลุ่ม

ควรมีการจัดการศึกษา อบรมนักวิชาการที่มีความรู้ในเรื่องแนะแนวในประเด็นของอิสลาม

ควรที่จะส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนแบบฉบับการแนะแนวในอิสลาม

บรรณานุกรม

ชัยยิด กุฎบุ. 2531. **อิสลามกับความสันติสุข**. กรุงเทพฯ: อักษรสยามการพิมพ์.

บุญประสิทธิ์ กนกสิงห์. 2520. **แนะแนวเชิงปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: สารศึกษการพิมพ์

ประสาร ทิพย์ธารา. 2528. **“การแนะแนวเบื้องต้น”**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

มาลิตี จุฑาปะมา. 2436. **จิตวิทยาแนะแนว**. กรุงเทพฯ. โอเดียนสโตร์ส

ลักขณา สริวัฒน์. 2543. **การแนะแนวเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ. โอเดียนสโตร์ส.

สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ. 254. **คำภีร์อัลกุรอานพร้อมความหมายเป็นภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: ศูนย์

กษัตริย์ฟ้าฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอานประเทศซาอุดีอาระเบีย.

สุชาติ เศรษฐมาลินี. 2550. **ความรุนแรง สันติภาพ และความหลากหลายในโลกอิสลาม**. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์สยาม

สุชาติ ปัดนุยากร. 2543. **เช็กซ์ ผู้ชาย เรื่องที่ผู้ชายอยากรู้ แต่ไม่อยากจะถามใคร**. อุษากการพิมพ์

อัคตา รุดดีน อะหมัด อะหมัด ฮาเซม, และ กอซี ฮาเซม. 2547. **อิสลามกับสิ่งแวดล้อม**. แผนงานสร้างเสริม
สุขภาพะมุสลิมไทย

อบูล อะลา เมาดูดี. 2545. **ตีฟฮีมุลกูรอ่าน ความหมายคัมภีร์ อัล-กูรอ่าน เล่ม 1**. กรุงเทพฯ:
ออฟเซ็ทเพรส จำกัด.

Alexis Carrel, Man the Unknown, อ้างใน Spectrum, Yaqeen International, เล่มที่ 28, เลขที่ 24, 22
เมษายน 1980, หน้า 275